

TA'LIMDA IJODIY KONSTRUKTORLIKNING O'RNI

*Andijon davlat pedagogika instituti
Fizika va texnologiya kafedrasida texnologiya fani o'qituvchisi
Zuhriddinova Nilufar Nusrat qizi
Andijon davlat pedagogika instituti
Texnologik ta'lim yo'nalishi 302 guruh talabasi
Kamoldinova Dilafruz Valijon qizi
Andijon davlat pedagogika instituti
Texnologik ta'lim yo'nalishi 302 guruh talabasi
Mirkomilova Zulfiya Mirzoxidjon qizi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada kreativlikning mohiyati, kreativlik atamasi, kreativlik sifatlarini rivojlanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy omillar, ta'lim oluvchilarni faolligi, bundan tashqari ta'lim oluvchilarda tanqidiy va kreativ tafakkurni shakllantirish yo'llari va shakllari, kreativlikni rivojlantirish bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Kreativlik, ta'lim oluvchilar, qobiliyat, kreativlik, interfaol metodlar, innovatsiya, ta'lim.

ROLE OF CREATIVE CONSTRUCTOR IN EDUCATION

Annotation: this article describes the essence of creativism, the term creativism, social factors affecting the development of creativism qualities, the activity of educators, as well as ways and images of the formation of critical and creative thinking in educators, the development of creativism.

Keywords: creativity, learners, ability, creativity, interactive methods, innovation, education.

РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО КОНСТРУИРОВАНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация: В данной статье излагается сущность креативности, термин креативность, социальные факторы, влияющие на развитие качеств креативности, активности обучающихся, а также пути и формы формирования критического и креативного мышления у обучающихся, развития креативности.

Ключевые слова: креативность, обучающиеся, способности, креативность, интерактивные методы, инновации, образование.

KIRISH

Bugungi kunda zamonaviy ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalari hamda interfaol usullarni o'jarayonida qo'llash bo'lgan qiziqi kundan kunga ortib bormoqda. Buning asosiy sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish esa ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topish, mustaqil fikrlash va o'rganish hamda tahlil qilish, xatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishga o'rgatish.

Ta'limda ijodiy konstruktorlikning o'rni haqidagi mavzu keng va chuqur tahlilni talab qiladi. Keling, bu haqida batafsilroq tushuntiraylik.

Ijodiy Konstruktorlik nima?

Ijodiy konstruktorlik (yoki ijodiy loyihalash) — bu o'quvchilarning bilim olish

jarayonida faqat tayyor bilimlarni qabul qilishdan ko'ra, ularni faol ravishda yaratish, muammolarni hal qilish va yangi g'oyalar ishlab chiqishda ishtirok etishiga imkon beradigan pedagogik yondashuvdir. Bunda o'quvchilar faqatgi topshiriqlarni bajarish yoki savollarga javob berishdan ko'ra, o'zlarining bilimlarini va ijodkorlik qobiliyatlarini qo'llashadi.

Ijodiy Konstruktorlikning Ta'limda Ahmiyati

Ta'limda ijodiy konstruktorlikning ahamiyati katta, chunki bu o'quvchilarga quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

Mustaqil Fikrlash va Muammolarni Hal Qilish Ko'nikmalarini Rivojlantirish

Ijodiy konstruktorlik o'quvchilarga mustaqil fikrlashni o'rgatadi. O'quvchilar turli muammolarni hal qilishda yangi g'oyalarni ishlab chiqishadi, mavjud bilimlarni amaliyotga tatbiq etishadi va keng doirada fikrlashadi. Bu ularni kelajakda ijtimoiy, ilmiy va texnologik muammolarga yondashishda tayyor qiladi.

Yangi G'oyalar va Innovatsion Yechimlar Ishlab Chiqarish

Ijodiy konstruktorlik o'quvchilarga yangi g'oyalar yaratish imkoniyatini beradi. Masalan, biror muammoni hal qilish uchun yangi texnologiyalarni ishlab chiqish yoki ijtimoiy masalalarga innovatsion yondashuvni taklif qilish. Bunday yondashuv nafaqat o'quvchilarning kreativligini rivojlantiradi, balki ularni haqiqiy hayotdagi masalalarga tayyorlaydi.

cYaratilish va Loyihalash Ko'nikmalarini Oshirish

Ta'limda ijodiy konstruktorlik ko'pincha loyiha asosida o'qitish bilan bog'liq bo'ladi. Bu o'quvchilarni jamoaviy ishga, rahbarlik qilishga, muvofiqlikni saqlashga va rejalashtirishga o'rgatadi. O'quvchilar o'zlarining ishlari ustida ishlash orqali yaratish jarayonini boshqarishni va o'zlarini samarali ifodalashni o'rganadilar.

Tadqiqot va O'z-o'zini O'rganish Qobiliyatini Rivojlantirish

Ijodiy konstruktorlik nafaqat yaratishga, balki o'quvchilarga o'z bilimlarini mustahkamlashga va yangi ma'lumotlarni izlashga imkon beradi. O'quvchilar tadqiqotlar olib borib, turli manbalardan ma'lumotlar to'playdi, ular o'z bilimlarini doimiy ravishda yangilab boradilar. Bu mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Pedagogik Yondashuvlar va Usullar

Ijodiy konstruktorlikni ta'lim jarayoniga joriy etish uchun pedagogik yondashuvlar va usullarni qo'llash muhim. Bular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Problemaviy Ta'lim

Problemaviy ta'limda o'quvchilarni mavjud muammolarni tahlil qilish va ular uchun echimlar ishlab chiqishga undaydi. Bu usulda o'quvchi muammoning turli jihatlarini o'rganadi, muqobil yechimlarni ko'rib chiqadi va kreativ fikrlash orqali o'z yechimini taklif etadi.

Loyiha Asosida Ta'lim

Loyiha asosida ta'lim, o'quvchilarni aniq bir loyiha yaratishga yoki amalga oshirishga yo'naltiradi. Bunda ular guruhlariga bo'linib, birgalikda ishlashadi va loyiha yaratishda ijodiy yondashuvni qo'llashadi.

Kritik Fikrlash va Reflexiv Fikrlash

Kritik fikrlash, o'quvchilarga mavjud bilimlarni tanqidiy ravishda tahlil qilishga yordam beradi. Reflexiv fikrlash esa o'quvchilarning o'z o'rganish jarayonini kuzatish

va o'zgarishlarni aniqlashga yordam beradi. Bu yondashuvlar ijodiy konstruktorlikni samarali ravishda qo'llashga yordam beradi.

Interaktiv va Kollaborativ Ta'lim

Ijodiy konstruktorlikni rivojlantirishda interaktiv va kollaborativ ta'lim usullari muhim rol o'ynaydi. O'quvchilar bir-birlari bilan fikr almashib, yangi g'oyalarni ishlab chiqadilar, bu esa ijodiy jarayonni samarali qiladi.

Ijodiy Konstruktorlikning Ta'limga Keltiradigan Foydalari

Kompleks ko'nikmalarni rivojlantirish: Ijodiy konstruktorlik nafaqat ijodkorlikni, balki mantiqiy fikrlash, muammolarni hal qilish, muloqot qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Jahonqarashni kengaytirish: O'quvchilar dunyoqarashini kengaytirib, yangi ideallar va istiqbollarni shakllantiradilar.

Shaxsiy rivojlanish: O'quvchilar o'zlarining kuchli tomonlarini kashf etishadi, yangi ko'nikmalarni o'rganadilar va shaxsiy rivojlanishga erishadilar.

Asosiy qism

Bugungi zamonaviy dunyoning innovatsiyasiga moslashish, doimiy yangilanuvchi jamiyat hayotiga yosh avlodni tayyorlash va ularni zamon talablariga muvofiq takomillashtirish, jarayonlarda faol ishtirok etish qobiliyatini rivojlantirish ta'lim beruvchi pedagogning muhim vazifasi hisoblanadi. Shaxsda kreativlik sifatlarini rivojlantirish jarayonining umumiy mohiyatini to'laqonli anglash uchun dastlab "kreativlik" tushunchasining ma'noni tushunib olish talab etiladi. "Kreativlik" tushunchasini quidagicha sharhlash mumkin: "Kreativlik" tushunchasini quidagicha sharhlash mumkin:

Kreativlik (lot., ing. "create" – yaratish, "creative" – yaratuvchi, ijodkor) – individning yangi g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorlikni tavsiflovchi va mustaqil omil sifatida iqtidorlikning tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyati. Mamlakatimizda inson, uning har tomonlama kamol topishi va farovonligi, manfaatlarini ro'yobga chiqarish sharoitlarini yaratish, ta'lim sifatini va samaradorligini yangi bosqichga olib chiqish borasidagi izchil islohotlar natijasida interfaol o'qitish metodlari asosida o'quvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishni keng tadbiiq etish imkoniyatlari yaratilmoqda. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida "Uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, yosh avlodning ijodiy va intellektual salohiyatini qo'llab-quvvatlash va ro'yobga chiqarish" kabi ustuvor vazifalar belgilanib berilgan. Shunga muvofiq interfaol o'qitish metodlari asosida talabalarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kreativlik mohiyati shundan iboratki – intellect insonning aqliy salohiyati bo'lsa, kreativlik anashu aqliy salohiyatni maqsadga yo'naltirilgan holda erkin ishlata olish qobiliyati hisoblanadi. Ijodkor shaxsning shakllanishini shaxsning o'zaro mos tarzda bajarilgan ijodiy faoliyat va ijodiy mahsulotlarni yaratish borasidagi rivojlanishi sifatida belgilash mumkin. Ushbu jarayonning sur'ati va qamrovi biologik va ijtimoiy omillar, shaxsning faolligi va kreativ sifatleri, shuningdek, mavjud shart-sharoit, hayotiy muhim va kasbiy shartlangan hodisalarga bog'liq. Zamonaviy sharoitda pedagogning kreativlik sifatlariga ega bo'lishi taqozo etadi. So'nggi yillarda yetakchi xorijiy mamlakatlarning ta'lim tizimida talaba va talabalarda kreativlik sifatlarini

shakllantirish masalasiga alohida, jiddiy e'tibor qaratilmoqda. Mutaxassislar ta'kidicha, oliy ta'lim muassasalarida talabalar kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishning reproduktiv, ijodiy-izlanish va novatorlik bosqichlari samaradorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi ijodiy yo'naltirilgan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish va talabalarning kreativ ko'nikma va malkalarini rivojlanishining o'zgarishini baholab borish lozim.

Oliy ta'lim muassasalari pedagog kadrlarining kreativ kompetentligini uzluksiz rivojlantirishga yo'naltirilgan o'qitish dasturlarini va texnologiyalarini takomillashtirib borish, shuningdek talabalarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy axborot-metodik ta'minotni yaratish jarayon samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Ijodiy konstruktorlik ta'lim jarayonida o'quvchilarning innovatsion fikrlash va yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bu yondashuv nafaqat akademik bilimlarni oshiradi, balki o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga ham katta hissa qo'shadi. Ijodiy konstruktorlik pedagogik jarayonlarga kengroq va chuqurroq yondashishni ta'minlaydi, bu esa ta'limni yanada samarali va zamonaviy qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. "Ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari" to'g'risidagi qonun. //O'zbekiston ixtirochilar va ratsionalizatorlar jamiyatining Respublika Kengashi. Rasmiy xujjatlar to'plami. № 2.-T.,1994 . 4-28 b.
2. Turaqulov X.A., Sharipov Sh.S. Talabalar ixtirochilik ijodkorligini rivojlantirish . metodiy tavsiyanoma. - Jizzax, 1998. 36 b.
3. Andrianov P.N. Maktab o'quvchilari texnik ijodkorligini rivojlantirish // O'quvchilarning texnik ijodkorligi. Tuzuvchi P.N.Andrianov. - T .:"O'qituvchi", 1989.128 b.